

Ко спава на ловорикама?

Пише: Зоран Грбић
уторак, 13 мај 2008 16:48

Једну од најновијих дефиниција говора мржње издекламовао је недавно Никола Самарџић у емисији на РТС-у . По њему, "говор мржње су оне поруке јавности које завршавају трагичним исходом", а све остале су дозвољене. Као пример за то, навео је кампању "против премијера Ђинђића, која је довела до његовог атентата". Ако је веровати овом првоборцу НВО сектора, дакле из групације чије дефиниције политичких појава пре или касније постану етаблиране, пролећна предизборна кампања протекла је сасвим мирно, уз поруке љубави, праћена мирисом тек процвалог багрема и понеког косовског божура.

Ако се ипак таква дефиниција стави на страну, и уместо ње употреби здрав разум, могло би се рећи да је протекла кампања била једна од најпрљавијих које су виђене у српској парламентарној борби. Било би добро када би нека истински независна невладина организација спровела анализу садржаја текстова и изјава у претходној кампањи. Мада се и без такве анализе, на жалост, сасвим добро видело колика је велика острашћеност појединих политичара и колико су велике поделе биле међу њима пре избора.

Уколико то досад некоме и није било довољно видљиво, у недељу увече је свако могао да из снимака изборног штаба Демократске партије види колики је сумрак демократије у Србији. Ако самозвани победник може себи да дозволи онакву реторику након победе, шта рећи о реторици која је трајала у време неизвесне кампање? Чак и само обраћање јавности Председника и Премијера из изборних штабова својих странака, који су одраз крајњег неукуса, некултуре и непоштовања гласача, пре свега говори о томе колико су странке централистички уређене и колико зависе од личности својих великих малих вођа. Уколико су председници Србије и Владе на јавним функцијама у служби свих грађана и бирача свих странака, ред би ваљда био да се након избора обрате јавности са неке конференције за штампу која би била уприличена у оним институцијама које заступају. То што су они заузели страначке уместо државне позиције само још више потврђује колико су супротстављени ставови странака, а то што су они супротстављени не би требало да буде проблем грађана Србије, него њихов политички и лични проблем који не би требало да утиче и на поделу Србије. Због тога су такви штабови у ноћи након избора више звучали као, далеко било, "ратни" него изборни штабови. При том је много већа одговорност у дворишту Председника Србије, не само због тога што је он по Уставу дужан да буде председник свих грађана Србије, него и због тога што би као самопрокламовани победник требало да буде обзиран према странама које је прогласио губитничким.

Конференцији у изборном штабу "демократа", каква није виђена ни у време Милошевића,

Ко спава на ловорикама?

Пише: Зоран Грбић
уторак, 13 мај 2008 16:48

дакле у фамозним деведесетим које они тако оштро осуђују, претходили су месеци упорног и методичног застрашивања, упозоравања и истовремених обећавања. Само летимичан поглед на последњих недељу дана може да покаже јасну политику "штапа и шаргарепе" која се месецима спроводила. Борис Тадић је најавио да ће на изборима грађани одлучивати да ли ће поништити уговор са Европом "који омогућава развој земље и одбрану њеног територијалног интегритета" и објаснио да Европа значи "стандарде у борби против организованог криминала и корупције, боље судство, школство и здравство". Због тога су избори, по њему, прекретница на којој ће грађани одлучивати о путу у Европу или повратку у деведесете, да ли су за Србију у Европи или су за "поништавање уговора са животом". Неколико дана пред изборе, многим грађанима је стигло писмо испод којег стоји потпис Млађана Динкића, у којем се обавештавају да су испунили законске услове за стицање бесплатних акција, и да ће оне вредети око 1.000 евра, али "у случају да Србија убрза свој пут ка Европској унији". Отприлике у исто време, потпредседник Европске комисије Жак Баро уручио је у Београду Борису Тадићу "мапу пута" за либерализацију визног режима са Србијом, шта год та "мапа пута" значила. Барем лепо звучи. По бројним истраживањима јавног мњења, број гласова бирача за "патриотски блок" странака почео је да опада баш у последњој недељи пред изборе.

Због тога је након тако негативне кампање онакво председничково обраћање јавности само љути шлаг на киселој торти. На почетку тог говора, председник Тадић је јавно показао Србији да постоји лични анимозитет према Коштуници, када је рекао да је испунио своје предизборно обећање да "Коштуница више неће бити премијер". Од такве изјаве у том тренутку није могао да има никакве политичке користи, него само штету, и због тога се разлог због којег је то изговорио може приписати једино људским емоцијама, а не председничком и државничком ставу.

Тадић је у том обраћању из изборног штаба објавио победу "европске политике". Претпоставља се да је тиме желео да каже да су победиле странке које су на прво место свог политичког ангажмана ставиле прикључење Европској унији, али начин на који је то рекао суштински не значи ништа, осим што је желео да објави победу опције којој припада. Та "европска" политика је победила одавно јер већина грађана Србије жели да Србија буде део Европе и за већину бирача ту нема ничег спорног. Дакле, Европа је победила и без ових избора и таквих изјава. Нејасно је једино то што је Тадић објавио победу "европског пута" са свим оним што он под тим подразумева, иако је знао да та политика очигледно није победила, него је у тесној мањини. Чак три, од четири највеће странке, са својим бирачима, експлицитно су против такве журбе у Европу.

Као други главни циљ своје странке, одмах након залагања за европски пут, навео је "очување територијалног интегритета". Рекло би се да би такав циљ требало да буде

Ко спава на ловорикама?

Пише: Зоран Грбић
уторак, 13 мај 2008 16:48

приоритет за сваку државу. Ваљда се пред ступање у неки савез прво утврђује сопствени идентитет и, на основу схватања његове суштине, на његовим основама успостављају односи са другима. Чак и свака удавача која има два удварача, не трчи пред олтар са једним од њих док не схвати колики мираз има, док пажљиво не одмери обојицу и док не види шта добија таквим браком.

У наставку говора Тадић је пружио још доказа да те недеље није дорастао тренутку. Захвалио се грађанима јер нису поверовали "бесомучним обманама" и зато што нису били "испод нивоа демократије који је Србији потребан, испод нивоа демократије који гарантује нашу европску будућност". Председник Србије у том тренутку вероватно није био свестан да већина грађана којима се захвалио ипак није гласала за Демократску странку, а чак и да јесте, то није био разлог, нити је било време за исказивање те врсте захвалности. Након тих речи, Тадић је позвао грађане на славље, "јер имају право на то". Није деловао као неко ко је размишљао о томе како се осећала већина бирача којима није било до славља. А већина бирача, бројке показују, нису славили, па је такав позив само допринео осећању веће поделе у Србији.

Није изостао ни наставак експлицитног говора мржње, када је председник Демократске странке повезао неке штампане медије са фашизмом, и изјавио да нема намеру да се свети за поруке које су по његовом мишљењу биле "са оне стране политичке цивилизације". Врхунац самозаваравања сачувао је за крај када је рекао како верује да поједине политичке снаге желе да врате Србију у деведесете године и калкулишу "како би се могла успоставити нека влада против изборне воље грађана". Тадић је такве и превише јасно упозорио да се "не играју са политичком вољом грађана и да не покушавају да Србију врате у деведесете године".

Просечном гласачу у Србији који је гласао за већински став остаје тако једино да се нада да је председника неко у међувремену обавестио да он не би требало да се игра са политичком вољом већине грађана, и да своју реторику прилагоди тренутку, и миленијуму у којем живи. Деведесете су прошле, за све нас, а скоро да је прошла и деценија од како је ДОС дошао на власт. У тој, скоро протеклој деценији, водећа странка некадашњег ДОС-а имала је и више него довољно времена да покаже нешто више од сталних претњи на "повратак деведесетих". Због тога је крајње време да се говор деведесетих остави прошлости.

Без обзира на резултате ових избора, победник избора биће одлучен тек након формирања владе, када се буде видело чија је политичка комбинаторика била најуспешнија. Уколико би се неке странке чији су бирачи гласали пре свега за опцију

Ко спава на ловорикама?

Пише: Зоран Грбић
уторак, 13 мај 2008 16:48

Косова у Србији, придружиле некој мањинској опцији дајући јој већински легитимитет, то би био добар пример да су демократија и владавина народа тек симпатичан шарени параван иза којег стоје политички интереси. Ако би се ипак десило да странке такозваног "патриотског блока" формирају владу, то би значило да Председник Србије није говорио истину. Како год било, сада се са сигурношћу може рећи да је једини прави победник избора, једини који је у недељу увече с правом и заслужено отишао миран и задовољан на спавање, био господин Срђан Шапер, човек који је водио кампању Демократске странке. Ови избори и нису били борба супротстављених политичких идеја и опција, у којој би свако реално и без острашћености представио шта нуди и шта доноси политика коју представља. Ови избори су пре свега били борба политичких слика и начина на који су такве слике презентоване, продаја имиџа и маркетинг. А то је нешто у чему је Демократска странка била апсолутни победник, ма шта о начину победе неко мислио